

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ... והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום... בעפר תיחוח 1
- ב. החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה.....3
- ג. ואפר כירה מוכן הוא ... שהוסק מערב יום טוב אבל הוסק ביום טוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר.....3
- ד. הכנים עפר לגנתו ולחורבתו מותר לכסות בו.....4
- ה. מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו ... והוא שייחד לו קרן זוית.....5
- ו. כוי אין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו.....7
- ז. דאמר רבא הכנים עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה ... נהרבלאי אמרי ... מותר.....8
- ח. שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו ביום טוב ... שאין יכול לכסותו בדקירה אחת אבל יכול לכסותו בדקירה אחת מותר.....8
- ט. שחט צפור מערב יום טוב אין מכסין אותו ביום טוב.....9

דף ת.

א. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ... והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום... בעפר תיחוח

מי שיש לו אפר הראוי לטלטלו, או עפר תיחוח מוכן מערב יום טוב, בענין שמותר ליטלו ביום טוב, ועל דרך שיתבאר – הרי זה שוחט חיה ועוף ביום טוב ומכסה דמם ונותן עפר או אפר למטה קודם השחיטה כמבואר לעיל דף ז: ומעליו לאחר השחיטה ואין חוששין שמא אחר כך ימלך ולא ישחוט ונמצא טרח שלא לצורך.

אבל אם אין לו עפר או אפר הראויים לטלטול, הרי זה לא ישחוט. ואפילו אם נעץ דקר בעפר המחובר לקרקע, שהוא תיחוח כל כך עד שאין נעשה גומא בנטילתו ממקומו, אעפ"כ לכתחלה אסור לשחוט חיה ועוף ביום טוב

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אם אין לו אפר או עפר אחר מוכן, מפני שנעיצת הדקר אין עושה הכנה גמורה¹.

ואם עבר ושחט אם יש לו אפר כירה שהוסק ביום טוב, או עפר שאינו מוכן והוא תיחוח כל כך שאינו צריך לכתשו², וגם אין נעשה גומא בנטילתו ממקומו, מותר לכסות בהם³. מפני שמצות כיסוי שהיא מן התורה שמחויב בה עתה לאחר ששחט, דוחה איסור טלטול מוקצה שאינו אלא מדבריהם.

ואם אין לו אלא עפר תיחוח מעט, והוא מונח על גבי עפר קשה בענין שאם יטול קצת מן העפר ישאר גומא במקום נטילתו, אם זה העפר הוא מוכן מערב יום טוב כגון שתלשו מן הקרקע והניחו בחצרו כדי לכסות בו ביום טוב, או אפילו אם הוא מחובר לקרקע אלא שנעץ בו דקר או מעדר מערב יום טוב כדי לכסות בו ביום טוב⁴, הרי הזמין אותו לצורך יום טוב ואין בו משום מוקצה, ולפיכך מותר לכסות בו שאין עשיית גומא אלא איסור דרבנן⁵, אם כבר עבר ושחט.

אם לא נעץ אלא דקר אחד ולמחר נערך לדקירות הרבה מפני ששחט הרבה, מותר לדקור כמה דקירות ביום טוב בעפר תיחוח שנעץ בו הדקר בערב יום טוב, שהרי כבר הכינו לכך מערב יום טוב, שדעתו היה להכין מן העפר כפי השיעור שיצטרך לו לכיסוי⁶, ואף על פי שיש כאן איסור עשיית גומא מכל מקום כיון שאינו אסור אלא מדבריהם. כמו שיתבאר לא העמידו את דבריהם במקום מצות כיסוי⁷.

אבל אם לא נעץ בו דקר מערב יום טוב כדי להכינו לצורך יום טוב, אסור לכסות בו ביום טוב, אפילו כבר עבר ושחט, כיון שיש כאן שני איסורים⁸ איסור עשיית גומא ואיסור טלטול מוקצה, לא רצו חכמים לבטל דבריהם כל כך, ויש כח ביד החכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. ויכסנו בערב לאחר צאת יום טוב.

¹ ואין סומכין עליה אלא אם כן כבר עבר ושחט. כדלהלן מ"ב ס"ק עג

² שאם צריך לכתשו הרי אסור מדאוריית' משום טוחן ואסור לכסות בו אפילו היה מוכן מבעוד יום. מ"ב שם עג

³ מ"ב שם עד

⁴ כדעת התוספות והרא"ש אך לדעת רש"י ור"ת על ידי זה שנעוץ הדקר בקרקע הו"ל הקרקע כחפור ועומד

ואין צריך לשם כסוי הדם. מ"ב שם עב

⁵ דהוא מלאכה שא"צ לגופה וגם הוא מקלקל והתירו בדיעבד כששחט משום מצות כיסוי. מ"ב שם ס"ק עג

⁶ מ"ב שם ס"ק עה

⁷ והט"ז סובר דהכנה שהכין מאתמול לא מהני אלא לאותו דקר שנעץ שהזמינו לכך אבל לא לדקור מחדש

בשביל זה וכ"ש להפוסקים שסוברין דהטעם דבעינן דקר נעוץ מבע"י כדי שלא יהא השש הפירה ביום טוב

פשיטא דאסור לדקור מחדש ביום טוב. מ"ב עה

⁸ מ"ב שם עא וש"ע הרב לא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ו"א⁹ שאם אין לו עפר או אפר מוכן אבל יש לו דקר נעוץ, עדיף שיכסה בדקר מכיון שאינו אלא עושה גומא ואיסור זה קל מאיסור מוקצה¹⁰. וי"א¹¹ שמוטב לכסות באפר או עפר שאינו מוכן אך אין בו עשיית גומא, מאשר לעשות גומא בידים שאיסור מוקצה, קל מאיסור עשית גומא בידים שלא לעורך.

אם כבר עבר ושחט ואין לו אלא גוש עפר שאין ראוי לכסות בו עד שיכתשנו, הרי זה לא יכתשנו ביום טוב מן התורה שהרי עובר הוא על מלאכת טווח¹², שאין מצות עשה של כיסוי הדם, דוחה את לא תעשה של יום טוב שיש בה עשה ולא תעשה שהרי נאמר בה שבתון כלומר שבות ממלאכה וזוהי מצות עשה.

ב. החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה

כבר התבאר במסכת שבת דף עג: שמן התורה אינו חייב על עשיית מלאכה אלא אם כן עשה אותה לצורך גופה, דהיינו לתכליתה המקובלת, וכפי שנמסר למשה מסיני, אבל אם אינו צריך לגופה של המלאכה, הרי עשייתה אסורה מדרבנן. ועל כן, החופר בור מפני שצריך לבור חייב מן התורה, אבל אם אינו צריך לבור אלא לעפר החפירה איסורו מדרבנן¹³.

מן התורה אין אדם חייב על עשיית מלאכה אלא אם כן עשה אותה בדרך תיקון, או אפילו בדרך קלקול אך לשם תיקון, אבל העושה מלאכה בדרך קלקול והשתתה מן התורה הוא פטור, ואסור לעשות כן מדרבנן. ולפיכך החופר במקום בה החפירה מקלקלת את השטח פטור¹⁴.

ג. ואפר כירה מוכן הוא ... שהוסק מערב יום טוב אבל הוסק ביום טוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר

⁹ רמ"א שם טו

¹⁰ שאינו אלא מקלקל במקום שא"צ להגומא וס"ל דזהו קילא מאיסור מוקצה. מ"ב שם פ

¹¹ ב"ח ומגן אברהם. וכן כתב האליה רבה ופרי חדש והגר"א והביאו שכן כתב להדיא הרשב"א בספר עבודת הקודש. ונראה דלדקור כמה דקירות, לכולי עלמא אינו נכון במקום שיש אפר אף שהוסק בו ביום שער הציון

שם צמ"ק

¹² מ"ב שם ע

¹³ סי' רעה במ"ב ס"ק ג, ע"ש דעשיית משאצ"ג איסור חמור משאר איסורי דרבנן, מכיון שיש בה צד חיוב לכו"ע, ועיין גם סי' שמב במ"ב ס"ק א. ועיין סי' רעה במ"ב ס"ק ג, דאף להולה שאיב"ס לא התירו לעשות משאצ"ג, הגם שהתירו עשיית איסור דרבנן לצורכו, סי' שכח סע' יז, וקצ"ע סי' שב סע' י בביה"ל ד"ה דלא ובמ"ב תצח עג

¹⁴ רמב"ם שבת פרק א הלכה יז

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אפר ששרד מדבר שהוסק ונשרף מערב יום טוב מותר לטלטלו ביום טוב¹⁵, מפני שהוא מוכן לכל צרכי האדם, לכסות בו רוק או צואה, או דם חיה ועוף.

אבל אם הוסק ביום טוב אסור לטלטלו, ואף המתירים בנולד מודים בנולד גדול כזה, כמבואר לעיל דף ב. שמעשה חדש הוא שאתמול היה עצים ועכשיו אפר¹⁶.

ואם הסיק ביום טוב עצים על גבי אפר של אתמול, ונתערב אפר של היום באפר של אתמול בענן שאפר של היום לא היה ניכר מעולם בפני עצמו, הרי הוא בטל ברוב, ואין דנין כאן דין דבר שיש לו מתירין כיון שמעולם לא נקרא עליו שם איסור, שהרי בתחלת הוויתו נתבטל ברוב באפר של אתמול¹⁷.

אפר כירה שהוסק ביום טוב, והוא עדיין חם שראוי לעלות בו ביצה, מותר לטלטלו לכל צרכי האדם, שהרי הוא עומד וראוי למלאכתו הראשונה שהיה ראוי לה כשהיה עצים, לאפיה ולבישול¹⁸, וי"א שאפילו אם ראוי לחמם בו מותר לטלטלו¹⁹, ואם נצטנן וחזר והוחם מותר לטלטלו.

גחלים כבויים שהתקררו אסור לטלטלן ביום טוב, אך אם חזרו והובערו מותרים, ומותר אפילו לנפוח בהם כדי להבעירם, אפילו אם יל ידי כן עלולים לזוז ממקומם²⁰.

אפר סיגריות שנתהווה ביום טוב הוא מוקצה ואסור לטלטלו. וגם כשהוא חם אינו ראוי לכלום ויש בו משום מוקצה. ולפיכך המאפרה אפילו אין בה אפר עכשיו, מוקצה היא ככל כלי שמלאכתו לאיסור²¹.

ד. הכנים עפר לגנתו ולחורבתו מותר לכסות בו

¹⁵ שו"ע ונו"כ תצה טו

¹⁶ מ"ב שם ס"ק עז

¹⁷ מ"ב שם

¹⁸ לשון שו"ע הרב שם ומשמע שאם רק ראוי לחמם בו הרי הוא מוקצה שאינו ראוי למלאכתו ראשונה.

¹⁹ עיין בפרי מגדים שמצדד דאפילו אינו ראוי רק להפשיר משקה שנצטמנן גם כן אין עליו שם מוקצה. שער הציון שם ס"ק צז

²⁰ בה"ל שם טו ד"ה שראוי ועיין שו"ע הרב סעי' כו שכתב בסתם "גחלים עוממות אסור לטלטלן ביום טוב אפילו נתעממו מערב יום טוב שהרי אינן ראויים לכלום". ואפשר דאיירי בגחלים קמנות וכמשי"כ בבה"ל שם שאי אפשר לחזור ולהבעירם. דאל"ה אמאי עוממות בעיו"ט יאסרו הא אפשר להבעירם עם גחלים לוחשות אלא ע"כ כמשי"כ

²¹ שמירת שבת כהלכתה פרק יג אות ה ובהערה מג מא"א (בוטשאטש) סי' תקיד סע' ו ובפכ"ב הערות מג ו – נא נטה שאפשר להניח לאפר סיגריה ליפול לתוך צלחת, ואינו חשוב ביטול כלי מהיכנוכיו שאין לאפר השיבות עיי"ש

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אם הכניס מערב שבת או יום טוב²² עפר הרבה לצורך גינתו או לצורך בנייה²³, והוא כנוס וצבור במקום אחד, מותר לטלטלו לפי שאינו מוקצה כלל, שכל זמן שהוא צבור דעתו עליו לכל מה שיצטרך. וי"א שמכיון שאין כאן הכנה גמורה כיון שעיקרו בא לצורך גינתו, לא התירו אלא לטלטל לצורך כיסוי הדם שהוא צורך מצוה, אבל לשאר תשמישים לא, ואפילו לענין כיסוי דוקא דיעבד אבל לא לשחוט לכתחלה על דעת זה, ויש להחמיר כסברא זו²⁴.

במה דברים אמורים כשהכניס עפר הרבה שאינו בטל אגב קרקע הגינה, או אזור הבניה, אבל אם הכניס מלא קופתו עפר ושטחה בקרקעית הגינה או החורבה, מאחר שהעפר מועט, הרי הוא בטל לגבי הקרקע ואסור לטלטלו²⁵.

ה. מנניס אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו ... והוא שייחד לו קרן זוית

דבר שהוא בכלל מוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו, אם בעליו ייחדו מבעוד יום לשימוש קבוע המותר בשבת, מותר לטלטלו, ודי לייחדו במחשבה. ואם הוא דבר שרגילים להשתמש בו כמות שהוא במקום הצורך מותר הוא בטלטול אפילו לא ייחדו אלא לשבת אחת.

וכן דבר העומד לשימוש חד פעמי, כמו החול שייחדו מבעוד יום לכסות בו צואה או קרח וכדו' מועיל יחוד זה להפקיעו מאיסור מוקצה.

לפיכך אם הכניס²⁶ מערב שבת או יום טוב מלא קופתו עפר, ועירה את העפר בקרקעית החצר או הבית, אינו בטל לגבי הקרקע²⁷ ומותר לטלטלו אף כדי לכסות בו צואה²⁸, וכ"ש שיכול להכניס עפר כדי שיהא זמין לו לכל

²² שו"ע ונו"כ שם מז

²³ כ"מ משער הציון שם ס"ק קו

²⁴ מ"ב שם פד.

והרשב"א כתב זה להלכה בעבודת הקודש, וכן כתב הפרי חדש להחמיר כדעה זו, וכן נוטה דעת הגר"א, וכתב בן לבאר גם דעת התוספות בתרוץ בתרא, ועל כן יש להחמיר בזה. שער הציון שם ס"ק קו

²⁵ שו"ע ונו"כ שם

²⁶ שו"ע ונו"כ שם יז אך אם ייחדו לשימוש מסויים עיין להן עמוד ב'

²⁷ אפילו הוא מועט. מ"ב שם פח

²⁸ אף דאפשר היה לומר דכונתו לא היה אלא לדבר שתשמישו תדיר ודאי אבל לא לזה דאפשר שלא יעשה התינוק או בעל חי צרכיו בבית או בחצר. מ"ב שם פז

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

צרכיו, והוא שיחד לו קרן זוית, דכיון שלא שטחו באמצע החצר והבית למרמס רגלים, ניכר הדבר שחפץ בו לעשות צרכיו, ודעתו עליו לכל מה שיצטרך. אך אם שטחו למרמס הרגלים אסור²⁹.

במה דברים אמורים כשהכניסו בסתם דמן הסתם דעתו לכל מה שיצטרך למחר, אבל אם הכניסו מערב יום טוב לצורך גינתו או בניה, נתבאר לעיל שיש להחמיר לא לטלטלו.

וכל מה שמותר לטלטל עפר בשבת או ביום טוב, כשהעפר תיחוח כל כך שאינו עושה גומא³⁰ בנטילתו, שמיד שנוטל העפר נופל עפר אחר תחתיו למקומו, אבל אם אינו תיחוח כל כך, אסור ליטלו שלא יעשה גומא בהעפר, ואף על פי שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה שהרי אינו צריך להגומא עצמה אלא לעפרה ומן התורה אין חייבים על מלאכה כזו, כמו שנתבאר לעיל, מכל מקום לכתחלה אסור לעשותה מדברי סופרים, אבל מותר ליטלו בעגון שלא יעשה גומא בעפר כגון שהוא צבור כעין הר מותר ליטלו מן ראש השיפוע³¹.

ואף עפר תלוש במונח בתוך כלי יש בו משום עשיית גומא, ואסור ליטלו מן הכלי אם אין העפר תיחוח כנזכר.

ולפיכך אין לתחוב נר בכלי מלא עפר, אם העפר קשה קצת שנעשה גומא בתחיבתו, אולם להוציא נר מעפר זה, אף על פי שנעשה גומא ממילא אין בכך חשש, ואם העפר תיחוח כשיוציאו יחזור העפר ויפול אין זה נחשב עושה גומא, ומותר אף לתחוב.

אין למחות בילדים המשחקים בארגז חול כיון שהוכן לכך מבעוד יום³² אבל חול העומד לבגון או חול שעל שפת הים, אע"ג שהוא תיחוח הרבה אסור לטלטלו משום מוקצה³³.

²⁹ מ"ב שח קמד ואפילו בבתים שלנו שמרוצפים יש לאסור כמש"כ בבה"ל שם סעי' לח ד"ה בטל

³⁰ מ"ב תצה פד

³¹ מ"ב שם פט צא וסי' שח קמג

³² ומשום חורש אין בו כיון שהעפר תיחוח הרבה אמנם אם החול אינו תיחוח כ"כ ואם יחפרו בחול ישארו דפנות הגומא כמו שמצוי שהחול בעומק הוא לה במקצת ומתקיימים דפנות הגומא אע"ג שהעפר שחופר עכשיו תיחוח ואע"ג שהוא כנוס בכלי אסור וכנ"ל אמנם יש למחות בידם שלא ישפכו מים על החול כדי שלא יבואו לידי לישה וכמבואר בסי' שכא במ"ב ס"ק ה ועיין שמירת שבת כהלכתה פכ"ג הע' ב

³³ סי' שח סעי' לח ומ"ב ס"ק קמג קמד וסי' תצה סעי' יז ובמ"ב שם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

עציץ שיש בו עפר ו"א³⁴ שמכיון שייחד אותו למטרת שימוש לפרחים מותר לטלטלו ככל מכניס קופת עפר, באופן שאין בהגבתו וטלטולו חשש איסור תולש או זורע, וי"א³⁵ שנחשב מוקצה מחמת גופו, ואסור לטלטלו אף לא לצורך גופו או מקומו³⁶.

ו. כוי אין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את

דמו

כוי שהוא ספק³⁷ היה ודמו טעון כיסוי ספק שהוא בהמה ואין דמו טעון כיסוי, אין שוחטין אותו ביום טוב. ואם עבר ושחטו אין מכסין את דמו ביום טוב, אפילו יש לו אפר או עפר תיחוח מוכן מערב יום טוב, מפני הרואים שלא יבאו להתיר חלבו שיאמרו ודאי היה הוא³⁸.

אם שחטו באמצע החצר³⁹, אפילו דם בהמה יכול לכסות אם יש לו אפר או עפר מוכן, מפני שהוא צריך לכסות כדי שלא יתלכלכו כליו בחצר, שהרי זה כגוף של רעי, ולכן גם הרואה שמכסה דם הכוי לא יטעה להתיר חלבו כי יודע הוא ג"כ שהוא עושה לנקוי חצרו.

דף ח:

³⁴ קצות השולחן (סי' קמב סק"ה), דחשיב כלי שמלאכתו להיות. שלמי יהונתן מוקצה (ח"ג סי' כו, עיי"ש). ובאורחות שבת (ח"ב פי"ט הע' קפד) כתב דאין לאסור מלטולו מחמת מלטול העפר שיש בעציץ, דעפר זה הוא חלק מהעציץ (ואת"ל דתשמיש נוי חשיב תשמיש א"כ גם העפר מותר בטלטול כאשר הוא בתוך העציץ), ובפרט בימינו שרגילים הרבה בקישוט הבית, ה"ז שימוש חשוב ופשוט דאין זה מוקצה, וכ"כ בחוט שני (ח"א פ"י) ובתהל"ד (סי' שלו סק"ו) דן להתיר את מלטול העציצים כיון שהם עומדים לנוי, וסיים בצ"ע

³⁵ ש"ש"כ (פכ"ו ס"ב) שאפילו עציץ שאינו נקוב מוקצה הוא ואין ללטולו. תורת המוקצה (פ"א עמ' ח). וכ"כ בתפארת ישראל (כלכלת שבת זורע אות א) שאסור ללטולו אפילו לצורך גו"מ.

³⁶ בש"ש (קוצר סעי' ה' וסק"ז) מתיר לצורך גופו ומקומו כדין כשמל"א, וכתב דתשמיש נוי אינו מתיר בטלטול.. ובשעה"צ להלן (סי' שלו סק"ח) הביא שהפמ"ג (א"א סק"י) מסתפק בכלי עם עשבי בושם שרגיל להיות בבית אם מותר ללטולו. וביאור ספיקו, שמצד אחד העפר שבו שמוקצה הוא, דאסור להזיזו מהכא להתם בתוך העציץ משום השש דחורש (שמכסה השורשים), ואסור להוציא ממנו עפר (שממעת גידולו), ומאידך העציץ בכללותו עשוי ומיוחד לנוי וללטול ממקום למקום כפי המצטרך (ועיין באורחות שבת (שם) שביארו את ספיקו של הפמ"ג באופן אחר וצ"ע). וכתב במנחת שבת (ס"פ סקקצ"ד) שראוי להחמיר בזה כהפמ"ג.

³⁷ שו"ע ונו"כ תצח יח

³⁸ ומזה הטעם אסור לשוחטו לתוך הכלי וליתן עפר מעט לתוך הכלי לקבל בו הדם כדי לכסותו לערב אף על פי שבחול מותר לעשות כן כמ"ש ביו"ד סי' י"א מכל מקום ביום טוב אסור לעשות כן שלא יבאו הרואים להתיר חלבו ואם עבר ושחטו ביום טוב ונבלע הדם בקרקע אם רישומו ניכר במוצאי יום טוב צריך לכסותו כמ"ש ביו"ד סי' כ"ח.

³⁹ רמ"א שם

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

**ז. דאמר רבא הכניס עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו
דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה ... נהרבלאי
אמרי ... מותר**

מה שהתרנו לעיל להשתמש לכל שימוש בעפר שהכניסו לביתו זהו רק בהכניסו סתם, או הכניסו לשימוש מסופק, כגון כיסוי צואה שאינו יודע אם ייצטרך לכך⁴⁰. אבל אם הכניסו לשימוש מסוים כגון כדי לכסות בו דם היה ועוף שישחוט למחר, אסור להשתמש בו שימוש מסופק כגון לכסות בו צואה⁴¹. ויש⁴² מקילין בזה

**ח. שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו
ביום טוב ... שאין יכול לכסותו בדקירה אחת אבל יכול
לכסותו בדקירה אחת מותר**

שחט בהמה וחיה ועוף⁴³ או כוי וחיה ועוף⁴⁴ ונתערבו דמם זה בזה והיה דם החיה או העוף מרובים עד כדי שאם היה דם בהמה מים היה ניכר אדמומית דם החיה בזה בחול⁴⁵, אם הוא באופן שאף אם לא היו הדמים מעורבים היה מכסה דם החיה והעוף ביום טוב כגון שיש לו אפר או עפר תיחות הרבה מוכן מערב יום טוב⁴⁶, הרי זה מכסה כל תערובת הדמים ביום טוב.

במה דברים אמורים כשיכול לכסות את הכל בכמות דקירות שהיה מכסה בהם את דם החיה והעוף בלבד. אבל אם אין יכול לכסות כל דם התערובות אלא ע"י דקירות נוספות מעבר למה

⁴⁰ ועיין חזו"א או"ח מב ס"ק ד

⁴¹ שהרי אתמול כשהכין את העפר לא היה יודע שיעשה התינוק צרכיו במקום המאוס שיצטרך לכסות צואתו ולא היתה כוונתו בהכנסתו את העפר אלא לכסות דם חיה ועוף שברור לו שישחוט למחר והמכין לדבר שודאי לו אין הכנתו מועלת לצורך דבר שספק לו בשעת הכנה וכן כל כיוצא בזה. מ"ב שם פז

⁴² אור זרוע בהלכות כסוי הדם בסימן שצ"א. ואפשר דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש שלא העתיקו דינא דרבא דהכניס לכסות דם צפור אסור לכסות בו (דם) צואה, סבירא להו דלמסקנא דרמי בריה דרב ייבא לא סבירא כלל לחלק בין ודאי לספק, דמה שדעתו היה להכין לודאי דעתו היה גם לספק, וכוי שאני משום התרת הלבן, ולכך השמיטוהו להאי מימרא, שער הציון שם ס"ק קט

⁴³ שו"ע ונו"כ שם יט

⁴⁴ מ"ב שם קא

⁴⁵ מ"ב שם קב

⁴⁶ או בדיעבד אם שחט ואין לו עפר מוכן מותר לכסות אף באפר שאין מוכן נמי דינא הכי דמותר דהא לא טרח טפי בשביל הבהמה. מ"ב שם קד

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

שהיה צריך לדם חיה ועוף בלבד אסור לעשות אפילו דקירה אחת⁴⁷, ואפילו באפר או בעפר תיחוח מוכן מערב יום טוב דשמא לא יכסה דם המחוייב בכיסוי ונמצא טורח ביום טוב שלא לעורך, ואין צריך לומר שאסור לכסות את כל דם התערובת שהרי בודאי הוא טורח שלא לעורך. ואם שחט באמצע החצר מותר לכסות בעפר מוכן, אפילו בכמה דקירות כדי שלא יתלכלכו כליו, כנוכר⁴⁸.

ט. שחט צפור מערב יום טוב אין מנסין אותו ביום טוב

שחט⁴⁹ חיה ועוף בערב יום טוב ולא כיסה דמם, אסור לכסותם ביום טוב אפילו בעפר מוכן⁵⁰. שהרי אף אם לא יכסה יהא מותר לאכלם ביום טוב, ונמצא טורח שלא לעורך יום טוב מה שהיה אפשר לעשותה מערב יום טוב. וימתין עד לערב ואם יהיה רשומן ניכר יכסנו, ויש לכפות עליו כלי לשמרו כדי שיכסנו שזה אינו נחשב כמירחא⁵¹.

השוחט חיה ועוף ביום טוב על גבי קרקע קשה ושכח ולא נתן עפר תיחוח למטה, אף על פי שבחול צריך לגרור את הדם וליתנו על עפר תיחוח ולכסותו, מכל מקום ביום טוב אין לעשות כן אם נתייבש הדם קצת, לפי שיש בכאן מלאכה גמורה שנוטל גבשושית מעל הארץ ובשבת חייב משום בונה.

⁴⁷ מ"ב שם קה

⁴⁸ שם

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם כ

⁵⁰ מ"ב שם קו

רשב"א בעבודת הקודש, וכן משמע מאור זרוע בהלכות כסוי הדם, עיין שם, וכן הסכים במגן אברהם, ודלא כבגדלי ישע שפקפק בזה. ואף שמדברי רא"ה משמע בהידושיו דקאי על דקר נעוץ, הוא למעמיה אזיל דמפרש כולי סוגיא לענין דקר נעוץ, עיין בדק הבית הלכות כסוי הדם, וכבר כתבו דלא קיימא לן כוותיה וסוגיא כולה מיירי במוכן גמור, וכן משמע מרמב"ם ריש פרק ג דמיירי הסוגיא במוכן גמור. שער הציון שם ס"ק קכז ⁵¹ מ"ב שם ושער הציון ס"ק קכט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>